

सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य
विभागांतर्गत शासकीय वसतिगृहातील
प्रवेशित विद्यार्थ्यांना दैनंदिन खर्चासाठी
देण्यात येणारा निर्वाह भत्त्याच्या दरांमध्ये
वाढ करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: बीसीएच-२०२४/प्र.क्र.१०/शिक्षण-२
मंत्रालय, विस्तार भवन, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक:- २६ सप्टेंबर, २०२५.

- वाचा:- १. शासन निर्णय, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य क्रीडा व पर्यटन विभाग, क्रमांक:- बीसीएच-१०८२/९०३८५/ (३८) बीसीडब्ल्यू-४, दिनांक १६ मे, १९८४.
२. शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, क्रमांक:- बीसीएच-२०१०/प्र.क्र.४३०/ मावक-४, दि. २६ जुलै, २०११.
३. आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, पुणे यांचे पत्र क्र. सकआ/शिक्षण/सोयीसुविधा/२६.७.२०११ शा.नि.सुधारणा/२०२४-२५/का-५अ/७०३, दि. २३ फेब्रुवारी, २०२४.

प्रस्तावना:-

सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागांतर्गत मागासवर्गीय मुला-मुलींची शैक्षणिक, सामाजिक व आर्थिक उन्नती व्हावी, तसेच समाजातील इतर घटकांप्रमाणे त्यांना जीवन जगता यावे. तसेच सर्व प्रकारचे शिक्षण व उच्च शिक्षणाच्या संधी उपलब्ध व्हाव्यात या उद्देशाने मागासवर्गीय मुला-मुलींच्या शिक्षणासाठी विभागांतर्गत शासकीय वसतिगृहे ही योजना राबविली जाते. सदर योजनेंतर्गत राज्यात एकूण ४४१ शासकीय वसतिगृहे कार्यरत असून, त्यामध्ये मुलांची २३० व मुलींची २११ वसतिगृहे सुरू आहेत. सदर वसतिगृहांमध्ये २०,३२० मुली व २३,५७० मुलांची प्रवेश क्षमता आहे. याप्रमाणे विभागांतर्गत शासकीय वसतिगृहांमध्ये एकूण ४३,८९० विद्यार्थी प्रवेश क्षमता आहे. शासकीय वसतिगृहांमध्ये विद्यार्थ्यांची निवास व्यवस्था, सकाळी नाष्टा, दोन वेळचे पोटभर जेवण, विद्यार्थ्यांना दैनंदिन खर्चासाठी निर्वाह भत्ता, शैक्षणिक साहित्य, मुलींना स्वच्छता प्रसाधनासाठी अतिरिक्त भत्ता, शालेय गणवेश, वैद्यकीय साहित्य, रेनकोट, गमबूट, कला शाखेतील विद्यार्थ्यांसाठी चित्रकला, शैक्षणिक सहल, कार्यशाळा, स्नेहसंमेलन/करमणूक व्यवस्थेसाठी भत्ता, क्रीडा वस्तु खरेदीसाठी रक्कम, प्रत्येक शासकीय वसतिगृहासाठी कलर टी.व्ही., अँक्वागार्ड व वॉटर कुलर, फायर फायटींग सुविधा इत्यादी उपलब्ध करून देण्यात येतात. संदर्भाधीन क्र. २ च्या शासन निर्णयान्वये सोयी-सुविधांच्या दरांमध्ये दर पाच वर्षांनी सुधारणा करण्यात याव्यात, अशी तरतूद करण्यात आलेली आहे. तथापि, बराच कालावधी होऊनही सदर भत्त्यांमध्ये कोणतीही वाढ करण्यात आलेली नव्हती. त्यानुषंगाने विद्यार्थ्यांना देण्यात येणाऱ्या सोयी-सुविधांमध्ये वाढ करण्याबाबत मा.लोकप्रतिनिधी, पालक, विद्यार्थी संघटना यांच्याकडून सातत्याने शासनाकडे पाठपुरावा करण्यात येत आहे. त्यानुसार महागाई निर्देशांक विचारात घेऊन विभागांतर्गत शासकीय वसतिगृहांतील प्रवेशित विद्यार्थ्यांना देण्यात येणाऱ्या निर्वाह भत्त्यांच्या दरांमध्ये वाढ करण्यास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

मा.मंत्रीमंडळाच्या दि.१६.०९.२०२५ रोजी संपन्न झालेल्या बैठकीत प्राप्त मान्यतेनुसार सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागांतर्गत शासकीय वसतिगृहांतील प्रवेशित विद्यार्थ्यांना देण्यात येणाऱ्या निर्वाह भत्त्यांच्या दरामध्ये खालीलप्रमाणे वाढ करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

अ. क्र.	सुविधा तपशील	शासकीय वसतिगृहांतील प्रवेशित विद्यार्थ्यांना शा. नि. दि. २६.७.२०११ अन्वये देय निर्वाह भत्ता (प्रतिमहा प्रतिविद्यार्थी)	शासकीय वसतिगृहांतील प्रवेशित विद्यार्थ्यांना देय सुधारित निर्वाह भत्ता (प्रतिमहा प्रतिविद्यार्थी)
१.	निर्वाह भत्ता (विभागीयस्तर)	रु.८००/-	रु.१५००/-
२.	निर्वाह भत्ता (जिल्हास्तर)	रु.६००/-	रु.१३००/-
३.	निर्वाह भत्ता (तालुकास्तर)	रु.५००/-	रु.१०००/-
४.	स्वच्छता प्रसाधन मुलींसाठी	रु.१००/-	रु.१५०/-

२. शासकीय वसतिगृहांतील प्रवेशित विद्यार्थ्यांना देण्यात येणाऱ्या निर्वाह भत्त्यामधील उपरोक्त वाढ ही दि. १ सप्टेंबर, २०२५ या दिनांकापासून लागू राहिल.
३. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागांतर्गत शासकीय वसतिगृहांतील प्रवेशित विद्यार्थ्यांना देण्यात येणाऱ्या सोयी-सुविधांबाबत इतर सर्व तरतुदी, नियम, अटी व शर्ती या प्रचलित शासन नियमाप्रमाणे लागू राहतील.
४. शासकीय वसतिगृहातील प्रवेशित विद्यार्थ्यांना देण्यात येणाऱ्या सोयी-सुविधा यावर होणारा खर्च हा मागणी क्र. "एन-३ मुख्य लेखाशीर्ष २२२५ अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्ग यांचे कल्याण, २७७, शिक्षण (०१) वसतिगृहे (०१) (१३) अनुसूचित जातीतील मुले व मुली यांच्याकरिता शासकीय वसतिगृहे सुरु करणे व त्यांचे परिरक्षण (नवीन वसतिगृहे), (२२२५-३३४२) या लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकून त्याखाली मंजूर केलेल्या तरतूदीमधून भागविण्यात यावा.
५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२५०९२६१७३१४४१८२२ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सो.ना.बागुल)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.मंत्री, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
२. मा.राज्यमंत्री, सामाजिक न्याय यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
३. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा परीक्षा) (लेखा अनुज्ञेयता), मुंबई/नागपूर,
४. सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग मंत्रालय, मुंबई यांचे स्वीय सहायक
५. आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे.
६. सर्व प्रादेशिक उपायुक्त, समाज कल्याण, सर्व विभाग
७. सर्व सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण,
८. निवड नस्ती (शिक्षण-२).